Yhdenvertaisuusvaltuutetun kertomus eduskunnalle K 2/2026 vp

17.4.2026

Lakivaliokunta

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Syrjinnän uhrin oikeusturvaa on tehostettava

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Pääsuositukset syrjinnän uhrin oikeusturvan tehostamiseksi

- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle on annettava toimivalta käsitellä yhdenvertaisuuslain noudattamista työelämässä.
- Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnalle on säädettävä mahdollisuus määrätä syrjinnästä hyvitys ja seuraamusmaksu.
- Oikeushenkilön rangaistusvastuu on säädettävä koskemaan myös syrjintärikoksia.

Ihmiskaupan vastaisessa työssä on panostettava ennaltaehkäisyyn rikosvastuun tehostamisen lisäksi

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Poliisin ihmiskauppaan erikoistuneen toiminnon jatkuvuus on varmistettava

- Erikoistunut tutkintaryhmä on vahvistanut ihmiskaupan rikosvastuun toteutumista. Oikea-aikainen ja osaava rikostutkinta turvaavat ihmiskaupan uhrien pääsyä oikeuksiinsa.
- KRP:n analyysitoiminto varmistaa ajantasaisen tilannekuvan ja havainnot ilmiön kehityksestä.
- Ihmiskauppaan erikoistuneisiin toimintoihin tulee edelleen panostaa hyvän kehityksen jatkamiseksi.
- Erikoistumisen rinnalla on varmistettava valtakunnallinen yhteistyö ja osaaminen.

Ihmiskaupan ehkäisemiseksi lainsäädännön kehityksen ja politiikkatoimien on oltava johdonmukaisia

- **Koordinaation vahvistamiseksi** valtioneuvoston poikkihallinnollinen ihmiskaupan vastainen työryhmä on vakinaistettava asetuksella
- **Lapsia ja nuoria sekä nuorisorikollisuutta** koskeviin politiikkaohjelmiin ja toimiin on sisällytettävä vahva ihmiskaupan uhrien tunnistamisen ja tukemisen näkökulma
- **Kansainvälisen työvoiman** rekrytointiin ja **kansainvälisten opiskelijoiden** tavoitteluun tarvitaan suojatoimia hyväksikäytön estämiseksi

Naisiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen vaatii uutta lainsäädäntöä

– Suomi alisuoriutujasta suunnannäyttäjäksi

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Väkivallan vastaisesta työstä on säädettävä rakennelailla

- Varmistettava viranomaisvastuut ja -yhteistyö
- Järjestöjen rooli tunnistettava
- Huomioitava naisiin kohdistuvan väkivallan erityispiirteet ja sukupuolierityisten palvelujen tarve
- Palvelujärjestelmässä
  - Systemaattinen puheeksi otto
  - Moniammatilliset palvelupolut väkivallankokijoille, heidän lapsilleen ja väkivallantekijöille

Riskinarvioinnista on säädettävä lailla

- Puutteellinen riskinarviointi lisää naisten kokemaa väkivaltaa ja sen pelkoa
- Esitutkintalain nykyinen säännös erityisen suojelun tarpeesta ei ole riittävä
- Laissa tulisi määritellä kattavasti velvoitetut viranomaiset
- EU:n naisiin kohdistuvan väkivallan vastainen eli NKV-direktiivi (1385/2024) pantava täysimääräisesti täytäntöön
  - Väkivallankokijan suojelu- ja tukitarpeiden arviointi
  - Viranomaisyhteistyö
  - Järjestöjen rooli

Raskauttavista seikoista on säädettävä rikoslaissa

- Lähisuhde- ja parisuhdeväkivalta erityisen moitittavaa
- Valtuutetun omat selvitykset:
  - Kainulainen & Rantala 2024; Kainulainen & Rantala 2025: Rikosvastuu ja rangaistuskäytäntö kuitenkin epäyhtenäistä
- LaVM 10/ 2024 vp
  → Väkivallan torjunnan ja tekijän rikosvastuuseen saattamisen tulee olla viranomaisaloitteista ja viranomaisvetoista

Laadukkaat viranomaisprosessit turvaavat ulkomaalaisten oikeudet

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Oikeusturva, ml. haavoittuvuuden tunnistaminen etupainotteisesti varmistettava

- Turvapaikkaperusteet ja **haavoittuvassa asemassa olevat hakijat, kuten ihmiskaupan ja väkivallan uhrit on tunnistettava**, jotta palautuskielto voidaan arvioida.
- **Etupainotteisella tunnistamisella** vähennetään valituksia ja uusintahakemuksia, mikä lyhentää turvapaikkamenettelyn ja vastaanottopalveluiden kestoa.
- Turvapaikkamenettelyn inhimillisyyttä ja tehokkuutta edesauttaa mm. **sosiaali- ja terveyspalvelut ennen turvapaikkapuhuttelua, sukupuolisensitiivisesti toteutettu turvapaikkamenettely sekä oikeusapu**.

Kiitos! Tack!

yvv@oikeus.fi
yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi
Instagram / LinkedIn / Facebook
Tilaa uutiskirjeemme